

bring, som jeg har opstillet idag og forøvrigt ogsaa ifjor, at en saadan Reform ikke kan gennemføres uden Aret mod Kirken, naar man ikke forud eller samtidigt — jeg beder det ærede Medlem endelig ikke lægge Vægten paa Ordet forud — sik indført et kirkeligt Organ, som kunde stille Kirken som et Samfund, der var frit ligeoverfor Kirkens Medlemmer i de Forhold, som naturligvis vilde fremkomme, naar en given Reform, som nu den i denne Lov, blev gennemført. Naar et tidligere høitæret Medlem her i Thinget har udtalt sig paa den Raade, han har, vil det jo naturligvis være af Interesse at vide, i hvilken Sag det var, thi ellers synes det at tabe Meget af sin Betydning. Men jeg vil for mit Bedkommende erklære, at jeg virkelig har den Mening — det er ikke noget Skalkfejsfuld fra min Side for at modsætte mig en Lov, som jeg ikke har noget Principielt imod — det har jeg erklæret, men det er min Mening, at man vilde stille Folketirken høist uheldig ligeoverfor dens Præster og dens læge Medlemmer, naar man vedtog en saadan Lov som denne, uden at der var et kirkeligt Organ tilstede, som kunde træde op paa Kirkens Vegne, og det mangle vi endnu. Der er ikke Noget i veien for, at Kirken kan administreres, der gives jo Love og Anordninger og et Kultusministerium, men et kirkeligt Organ, som kan optræde paa Kirkens Vegne som saadan, det mangle vi. Man kan ganske vist spørge Kirkens Embedsmænd om Raad og Veiledning, men det er ogsaa det Hele.

Sogsbro: Jeg skal for det Første sige den høitærede Minister, at den Leilighed, da disse Ord bleve brugte af forhenværende Minister Hall, var Behandlingen af et Forslag, jeg havde indbragt om en videre Udvikling af Loven om Sognebaandets Opøsning eller rettere om Indførelse af Balgmenigheder her i Landet, altsaa om et indre kirkeligt Anliggende. Iøvrigt tror jeg nu at have forstaaet den høitærede Minister saaledes, at han i Virkeligheden negter, at vi kunne give nye Love, ikke blot om kirkelige Forhold, men ogsaa om kirkelig-borgerlige Forhold, naar vi ikke forinden eller samtidig dermed have faaet et Kirkeraad. Det er en Indskrænkning i vor Lovgivningsret ifølge Grundloven, som har været forlangt mange Gange fra høitkirkelig Side, men som heldigvis ikke hidtil, saavidt jeg veed, har været tiltraadt af nogen Kirkeminister, saaledes som nu af den høitærede Minister. Vi have haft Ministre, som ogsaa have været, hvad man kalder reaktionære — vi hørte jo nys den høitærede Minister blive kaldt saaledes —, men jeg veed ikke, at vi have haft nogen Minister, som har udtalt det. Jeg skal nævne en Mand, som har haft meget Ord for at være reaktionær, og om hvilken der ikke kan siges Andet, end at han varne om Kirkens Ret fuldt saa meget som om Statens, det var A. S. Ørsted; men han har her i Thinget den 13de December

1853 udtrykkelig hævdet for Rigsdagen fuld Ret uden at der var hørt noget Kirkeraad, til at kunne forhandle og vedtage Love ogsaa angaaende Kirkens Anliggender; det Samme er hævdet f. Ex. af Hall og Monrab, af Casse, der vel ikke har været Kirkeminister, men dog Kirkeretslærer, og det er hævdet af Madvig og af mange flere. Det er altsaa et nyt Bevis paa, i hvilken Grad Riden skal strues tilbage fra alle de Forudsætninger, som vi tidligere have levet under, og i hvilken Grad Grundloven skal fortolkes bort fra det, som hidtil har været anerkjendt for at være den eneste rette Fortolkning deraf, naar man nu vil indskrænke Rigsdagens Ret saaledes, at vi ikke engang kunne vedtage en Lov om borgerligt Egttestab uden samtidig dermed at faae et Kirkeraad.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Scavenius): Jeg tror dog, at det ærede Medlem maa lægge Mærke til, at der er Forskjel paa at kunne og at burde. Jeg er fuldstændig enig med de fremværende Jurister og Kirkeretslærere, som det ærede Medlem har anført, i, at Regjering og Rigsdag, naar de derom kunne blive enige, formelt have fuldstændig konstitutionel Ret til at give denne og mange andre Love, som ganske anderledes kunne gribe ind i de kirkelige Forhold end denne, det er der ingen Tvivl om. Men det et Et, et Andet er, om man finder det rigtigt at bruge denne Ret; jeg tillader mig at finde det urigtigt. Jeg synes nok, man ikke maa beskylde mig som Minister for at ville bortfortolke Grundloven, fordi jeg har den Overbevisning, at man ved at gennemføre denne Lov, dette specielle Lovarbejde, her foreligger, vil gjøre en Aret mod Kirken, naar der ikke iforveien eller samtidig er tilveiebragt et kirkeligt Organ. Det kan man dog virkelig ikke sige, er at gjøre Forsøg paa at indskrænke Rigsdagens grundlovmæssige Ret; der maa dog i Sandhed den Minister, som for Dieblisset er ved Roret i disse Sager, have Ret til at gjøre sin Mening gjældende i saa Henseende, uden at det skal kunne kaldes et Forsøg paa at bortfortolke Grundlovens Bestemmelser.

Sogsbro: Den høitærede Minister indvømmer nu, at vi ifølge Grundloven have denne Ret, og her er altsaa ikke Tale om nogen Bortfortolkning; det er da kun paa hans egen Billie, det bliver, om vi maa bruge denne Ret. Men i den Henseende staa han i Modstæning til en stor Del af sine Forgængere; thi vi have igjennem den lovgivende Magt faaet en Mængde kirkelige Love, uagtet vi ikke samtidig have faaet noget kirkeligt Raad.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Scavenius): Maa jeg atter gjøre en Tillægsbemærkning? Jeg har ikke